

**GROSS, M.; MEDIAVILLA, C.; WALTER, VIRGINIA A.
FIVE STEPS OF OUTCOME-BASED PLANNING AND
EVALUATION FOR YOUTH SERVICES. CHICAGO: ALA
EDITIONS, 2022.**

Godine 2016. u izdanju ALA Editions autorice su objavile knjigu koja je doživjela velik uspjeh: *Five steps of outcome-based planning and evaluation for public libraries*. Knjiga je namijenjena knjižničarima u narodnim knjižnicama koji žele koristiti model planiranja i evaluacije koji se temelji na ishodima (engl. *Outcome Based Planning and Evaluation* model – u dalnjem tekstu: OBPE-model) za osmišljavanje i provođenje usluga za korisnike. Dok su se u prvoj knjizi autorice orijentirale na usluge i programe za korisnike svih dobnih skupina, u ovoj su knjizi ciljana korisnička skupina mladi.

Knjiga započinje predgovorom i uvodom nakon čega slijedi devet poglavlja podijeljenih u dvije veće tematske cjeline te završava prilozima, popisom literaturе i kratkim biografijama autorica.

U „Predgovoru“ autorice objašnjavaju motivaciju za pisanje knjige i ističu da je ona zamisljena kao praktičan vodič za knjižničare koji su usmjereni na pružanje učinkovitih usluga mladim korisnicima.

Potom u „Uvodu“ autorice prelaze na pojašnjenje OBPE-modela. Iako su se i drugi autori bavili ulogom planiranja i evaluacije u provedbi programa na području knjižničarstva, bili su usmjereni na provedbu samog procesa, dok je OBPE-model usmjeren na ishode. Autorice ističu kako pojам ishoda sadržajno obuhvaća više od samih rezultata te pokazuje korist ili promjenu koja bi trebala biti pozitivna nakon provedenih knjižničnih usluga i programa. Bitno je naglasiti da je knjiga objavljena tijekom pandemije bolesti COVID-19, kada se od knjižničara očekivalo osmišljavanje novih i razvijanje postojećih programa.

Prva tematska cjelina, „Uvod u planiranje i evaluaciju usluga za mlade temeljenih na ishodima“, sadrži četiri poglavlja i u njima autorice navode razloge koji idu u prilogu korištenju OBPE-modela. U prvom poglavlju predstavile su kratku povijest OBPE-modela i strategije za bolje snalaženje i bržu reakciju knjižničara pred izazovima današnjeg društva. Naime, knjižnice kao značajni dionici u za-

jednici doprinose kvaliteti života svih dobnih skupina u razvoju svojih programa te trebaju uzimati u obzir evaluaciju. Stoga je iznimno bitno da mlađi aktivno sudjeluju u svim koracima modela, a ne da budu samo sudionici. Korištenje OBPE-modela putokaz je knjižničarima da na sustavan način provjere ispunjavaju li postavljene ciljeve, a i planiranje ishoda može poslužiti kao temelj za osmišljanje novih programa i usluga. Kako bi provođenje OBPE-modela bilo jasnije i uspješnije, autorice su osmisle vodič za planiranje koji se nalazi na kraju cjeline. Vodič sadrži korisne prijedloge za provedbu, poput: što trebate uzeti u obzir za razvoj programa, kako u proces planiranja uključiti mlađe, kako kvalitetno procijeniti zajednicu i integrirati planiranje i evaluaciju temeljene na ishodima u svoj rad.

U drugoj tematskoj cjelini pod nazivom „OBPE-model u pet koraka“ kroz pet poglavlja koja su ujedno i nazivi koraka modela, autorice detaljno opisuju kako koristiti OPBE-model i potkrjepljuju ih konkretnim primjerima. U petom poglavlju, „Prikupljanje informacija“, autorice pojašnjavaju polazišnu točku modela u kojoj je naglasak na upoznavanju sa zajednicom. Navode da se prvi korak OBPE-modela sastoji od četiri komponenata: strateškog promišljanja poslovanja knjižnice, politike poslovanja s obzirom na potrebe korisnika, prikupljanja osnovnih podataka i istraživanja tržišta. Prikupljanje informacija o procjeni prioriteta zajednice moguće je istražiti raznim metodama kao što su intervju, fokus grupe, ankete i sl. i oni su iznimno važni radi razumijevanja potreba, interesa i težnji mlađih. Definiranje ciljanih ishoda u fokusu je poglavlja pod nazivom „Određivanje ishoda“. Pravo vrijeme za planiranje novih ili poboljšanje postojećih knjižničnih usluga i programa je upravo sad, naglašavaju autorice. No kako bi u moru dobivenih podataka o procjeni zajednice izdvjili one ključne, prije svega treba odrediti korist za zajednicu. Autorice su taj korak nazvale korakom unatrag jer proces započinje razmišljanjem o krajnjem cilju prije samog razvijanja strategije za postizanje tog cilja. Slijedi poglavlje „Razvoj programa i usluga“ u kojem je pojašnjeno kako implementirati ciljani ishod prilikom kreiranja programa i usluga, a da oni uključuju prioritete, potrebe i interes mlađih. Evaluacija opisana u četvrtom poglavlju naslovljenom „Provođenje evaluacije“ ključna je za knjižničare kako bi provjerili uspješnost/neuspješnost svojih programa. U tu svrhu u knjizi su prikazane različite metode ocjenjivanja i njihovo korištenje. U posljednjem poglavlju, „Podizanje svijesti o važnosti knjižnice“, naglasak je na knjižnicama. U samim začetcima OBPE-model sastojao se od četiri koraka u procesu planiranja i evaluacije no autorice su uvrstile knjižnice u izvorni model i dodale posljednji korak s ciljem upoznavanja šire javnosti o važnoj ulozi i zadaći knjižnica u zajednici.

Na kraju knjige nalazi se poglavlje s prilozima, obrascima i tablicama za lakše razumijevanje i implementiranje OBPE-modela, nakon kojih slijedi popis korištene literature, kratke biografije autorica i kazalo pojmova.

Knjiga je namijenjena koordinatorima odjela za mlade u narodnim knjižnicama, ali i ostalim dionicima koji žele osmisliti, razviti ili evaluirati usluge i programe za mlade u narodnim knjižnicama. Također je bitno naglasiti kako su u knjizi prikazane aktivnosti i projekti uglavnom karakteristični za Sjedinjene Američke Države, ali mogu poslužiti kao ideja za razvoj novih knjižničnih programa i usluga za mlade primjenjujući pet koraka OBPE-modela u hrvatskom kontekstu.

Marija Mušterić
marija.musteric@kgz.hr